

Huvudman

Hässleholms kommun
bufbun@hassleholm.se

Ärendet

Tematisk tillsyn av beslut om betyg och betygskatalog i årskurs 9 vid grundskolan Furutorpskolan 4-9, i Hässleholms kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hässleholms kommun att senast den **fredag den 9 augusti 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande beslut om betyg och utformningen av betygskatalogen. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Hässleholms kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Hässleholms kommun ska vidta följande åtgärder

Beslut om betyg och betygskatalog

1. Se till att beslut om betyg, när undervisningen bedrivs av en eller flera lärare som inte är legitimerade, fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. Det ovensagda gäller inte om kompletterande bestämmelser i skolförordningen är tillämpliga. (3 kap. 16 § skollagen och 6 kap. 3-6 §§ skolförordningen).

2. Se till att beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog i enlighet med författningarnas krav. Det innebär att den eller de lärare som har beslutat om ett betyg ska datera uppgiften om betyg i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. (6 kap. 10 § skolförordningen samt 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog [2011:123]).
3. Se till att det av betygskatalogen framgår ifall ett betyg har beslutats efter provning, om ett betyg har rättats eller ändrats samt när detta har gjorts. Såväl det gamla som det nya betyget ska framgå och den eller de som har beslutat om nytt betyg efter provning, rättelse eller ändring ska datera och signera uppgiften i betygskatalogen. (9 och 15 §§ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog ([2011:123])).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till Skolinspektionen.Lund@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:2608) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen genomför under vårterminen 2024 en tematisk tillsyn för att kontrollera om verksamheten vid de skolor som ingår i tillsynen uppfyller författningarnas krav avseende beslut om betyg, dokumentation av betyg och utformning av betygskatalog avseende årskurs 9. Furutorpskolan 4-9, i Hässleholms kommun ingår i den tematiska tillsynen.

Tillsynen har genomförts genom besök på skolenheten den 26 mars 2024. Som en del av tillsynen har även intervju med rektorn genomförts och dokumentation har granskats, bl.a. betygskatalog och en förteckning över undervisande personal. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Föreläggande

Beslut om betyg och betygs katalog i årskurs 9

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av en förteckning över den personal som undervisar eleverna i årskurs 9 och betygs katalogen från höstterminen 2023 avseende dessa elever. Av förteckningen över undervisande personal framgår bland annat de ämnen som respektive av skolans 21 lärare undervisat i, behörighet i undervisningsämne, anställningsform och om lärare har lärarlegitimation. Av lärarförteckningen framgår även att undervisande lärare i musik, modersmål-tyska, modersmål-ukrainska, moderna språk- spanska och en undervisande lärare i slöjd är olegitimerade samt att övriga undervisande lärare är legitimerade. Vidare framgår att dessa olegitimerade lärare är anställda med tidsbegränsad anställning.

Betygs katalogen förs på papper, varav en sida med en tabell där elevernas namn, personnummer samt samtliga elevers betyg i alla ämnen framgår. Majoriteten av betygen är signerade längst ner under ämnesraden för samtliga betyg i klassen i ämnet, med en signering gällande för alla elever som undervisats i ämnet. Därtill finns även en kolumn benämnd *Anteckningar*. Vidare finns även en förteckning med förklaring till förkortningar och andra tecken exempelvis, ”-”, betygsunderlag saknas. På ett separat blad finns ytterligare en förteckning med en översikt över vilka lärare som är betygssättande i respektive ämne i klassen, med kolumner att fylla i gällande datering för betygssättning samt lärares signering. Majoriteten av lärarna har skrivit sin namnteckning men lärarnas signatur framgår inte. Då rektorn får bemöta detta uppger rektorn att det kanske borde framgå. Av det separata bladet framgår att majoriteten av betygen är daterade mellan den 19 december och den 23 december 2023. Vidare framgår flera rader där lärares signering och datum för betygssättning saknas för betygen i slöjd, svenska som andraspråk, religion och idrott och hälsa. Av betygs katalog samt intervju med rektorn framkommer att eleverna inte undervisats i ämnet religion innevarande termin utan att betyget är flyttat från tidigare termin. Vidare framgår att den idrottslärare som i betygs katalogen anges som undervisande och betygssättande lärare arbetar som resurs i klassen och inte är ansvarig för undervisning samt bedömning och betygssättning i klassen.

Av betygs katalog samt av intervju med rektorn framgår vidare att flertalet betyg i skolans betygs katalog inte är signerade under ämnesraden för alla elever som i övriga ämnen. Bland annat har två undervisande lärare i svenska som andraspråk inte signerat betyget i ämnet. Enligt rektorn är detta noterat av skolan sedan tidigare, men signeringen av betygen i ämnet har trots det inte genomförts. Vidare har en av de två undervisande lärarna i idrott och hälsa, som listas i lärarförteckningen avseende ämnet, signerat ämnesraden för samtliga elever. Den legitimerade läraren som signerat elevernas betyg undervisar enligt rektorn inte

klassen i ämnet men de båda lärarna sambedömer. Den olegitimerade läraren som undervisar klassen har inte signerat elevernas betyg. Vidare framgår att en elevgrupps betyg i engelska endast är signerat av en av de båda angivna undervisande lärarna. Det finns även exempel i skolans betygskatalog där en ämnesrad är signerad längs ned under ämnesraden för alla elever, där majoriteten av eleverna har beteckningen "u" som enligt förteckning betyder att betyget är uppflyttat från tidigare termin. Enligt rektorn är anledning till detta att en eller två elever i klassen undervisats i ämnet och även blivit betygsatta i ämnet, medan övriga elever inte läst ämnet den terminen. Rektorn uppger att anledningen till att signering skett beror på att en elev har markeringen horisontellt streck, "-" vilket enligt rektorn innebär ett betyg. Rektorn uppger även att skolan brukar använda sig av denna metod för signering av betyg, då några i klassen har uppflyttat betyg och andra elever blir betygsatta i samma ämne. Enligt rektorn har skolan dock inte varit konsekventa i detta, då det finns exempel i skolans betygskatalog på att några enstaka elever har markeringen "-" eller blivit betygsatta i ämnet och att majoriteten av klassen har beteckningen "u", utan att signering av betyget i ämnet skett.

Då rektorn får frågan vad anledningen är till att fyra lärare signerat betyget i ämnesraden idrott och hälsa, då det av lärarförteckningen framgår två lärare i ämnet, uppger rektorn att hen tror att den första signeringen är en felskrivning, men att det inte går att tyda. Vidare uppger rektorn att en av de tre övriga lärarna som signerat betygen i idrott och hälsa undervisar i matematik och inte i ämnet idrott och hälsa. Rektorn uppger att läraren nog har signerat på fel rad då raden bredvid avser ämnet matematik. Således framgår att endast en av de två undervisande lärarna signerat ämnesraden gällande elevernas betyg i matematik.

I ämnet slöjd finns exempel på att en av två angivna undervisande lärare signerat ämnesraden. Enligt rektorn har endast den legitimerade slöjdläraren signerat då den olegitimerade läraren vid tillfället var sjukfrånvarande.

Avseende ämnet moderna språk anges enligt förteckningen en översikt över vilka lärare som är betygssättande i respektive ämne i klassen, en lärare i spanska och en lärare i tyska. Enligt rektorn sambedömer de båda lärarna i ämnet spanska. Båda lärarna har signerat ämnesraden för moderna språk där både spanska och tyska listas. Under raden för modersmål har både läraren som uppges undervisa i ukrainska och läraren som uppges undervisa i tyska signerat under ämnesraden för modersmål. Vidare framgår att det är en olegitimerad lärare som undervisat eleverna i musik och att hen har sambedömt tillsammans med en legitimerad kollega. Det är dock endast den legitimerade läraren som signerat betygen.

Det framgår även att det gjorts ändringar av betyg gällande två elever i två ämnen där betygen ändrats till ett högre betyg. Avseende den ena ändringen i betygskatalogen framgår signering, datum då ändring skett samt att det avser en ändring av betyg. Av den andra ändringen framgår inte datum då ändringen av betyget skett samt vad ändringen avser.

Rättslig reglering

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Betyg ska sättas i grundskolans ämnen i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen (10 kap. 15 § första stycket skollagen). Som betyg ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper i ett ämne på grund av elevens frånvaro, ska betyg inte sättas i ämnet (10 kap. 18 § skollagen).

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen). I 6 kap. 3-6 §§ skolförordningen finns kompletterande bestämmelser om vem som ska besluta om betyg.

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs (6 kap. 10 § skolförordningen).

Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) ska betygskatalogen utformas så att den skyddas mot förlust och olovlig ändring samt så att dokumentets äkthet över tiden kan säkerställas (3 §). Skolenheten ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygskatalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg (4 §). Betygskatalogen ska föras löpande. Betygskatalogen får föras på papper eller elektroniskt (5 §). Beslut om betyg ska föras in i betygskatalogen dels i slutet av varje termin då betyg ska beslutas, dels i anslutning till att ett ämne har avslutats (6 §). Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt (7 §). En betygskatalog i grundskolan ska innehålla ämnets namn och elevens betyg i respektive ämne. Ett betyg efter provning ska framgå av betygskatalogen. Om eleven har ett betyg i ämnet sedan tidigare ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Beslut om att inte sätta betyg ska enligt 6 kap. 19 § skolförordningen (2011:185) i grundskolan markeras med ett horisontellt streck (9 §). Siffran 3 ska anges när ett ämne inte lästs på grund av anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § skollagen (2010:800) eller anpassad timplan enligt 3 kap. 12 h § skollagen (11 §). Rättelser och ändringar av betyg ska anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad (15 §).

Ett betyg som innehåller en uppenbar oriktighet till följd av ett skrivfel eller liknande förbiseende får rättas av rektorn. Innan rättelse görs ska rektorn ge eleven och elevens vårdnadshavare tillfälle att yttra sig, om det inte är obehövt. (3 kap. 19 § skollagen).

Finner den eller de som har fattat ett beslut om betyg finner att beslutet är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska denne eller dessa ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt. En sådan ändring får inte innebära att betyget sänks. Ändringen ska göras av rektorn om den som har fattat det ursprungliga beslutet inte längre är anställd av huvudmannen eller är förhindrad på grund av något annat liknande skäl, det ursprungliga beslutet har fattats av flera personer och någon eller några av dem inte längre är anställda av huvudmannen eller är förhindrade på grund av något annat liknande skäl, eller det ursprungliga beslutet har fattats av flera personer och dessa inte kan enas. (3 kap. 20 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns flertalet brister i Furutorpskolan 4-9 arbete med beslut om betyg och skolans betygskatalog såsom att det av skolans betygskatalog inte framgår lärarsignatur för den eller de lärare som är betygsättande i ämnet. Bland annat finns exempel på lärarsignatur under en ämnesrad där det inte går att urskilja den skrivna signaturen.

Vidare bedömer Skolinspektionen att det är en brist att inte varje betyg har en signatur. Då varje betyg är ett beslut ska det vid varje betyg finnas en signering med datering.

Skolinspektionen bedömer även att det är en brist att lärare som inte är betygsättande i ämnet ändå signerar elevers betyg. Av utredningen framgår att det är oklart i de fall där flera lärare signerar betygen i ett ämne vilken lärare som har beslutat om betyg för varje elev. Det är av rättssäkerhetsskäl av stor vikt att dokumentation av beslut om betyg sker i enlighet med gällande föreskrifter.

Fortsättningsvis bedömer Skolinspektionen att det även är en brist att inte alla undervisande lärare beslutar om betyg, samt att olegitimerade lärare fattar beslut om betyg själva. Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Båda betygsättande lärare ska således signera skolans betygskatalog.

Skolinspektionen bedömer även att det är en brist att det av skolans betygskatalog inte fullt ut framgår datum för då ändring av betyg genomförts och om det är en rättelse eller ändring som är beslutad. Enligt gällande föreskrifter kan endast rektorn rätta ett betyg medan det i första hand är den som fattat beslut om ett betyg som har rätt att ändra ett betyg. Av ändringarna av elevers betyg framgår i en av de båda ändringarna att det avser en ändring av elevens betyg i ämnet sedan tidigare. Vidare framgår både elevens nya betyg i ämnet såsom elevens tidigare betyg i ämnet, samt signering av den lärare som ändrat elevens betyg.

Av Skolinspektionens utredning framkommer att om det saknas underlag för bedömning med anledning av elevs frånvaro används beteckningen horisontellt streck som ett betyg. Detta är en brist. Som betyg ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas och om det saknas underlag för bedömning av en elevs

kunskaper i ett ämne på grund av elevens frånvaro, ska betyg inte sättas i ämnet utan beslut om att inte sätta betyg ska enligt gällande föreskrifter markeras med ett horisontellt streck.

Skolinspektionen bedömer slutligen att Hässleholms kommuns verksamhet vid Furutorpskolan 4-9 uppfyller författningens krav avseende att betyg ska sättas av undervisande lärare i slutet av varje termin i de ämnen som elev fått undervisning i under terminen. Av utredningen framgår att eleverna betygsätts i slutet av varje termin i de ämnen som elev fått undervisning i under terminen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Hässleholms kommuns verksamhet vid Furutorpskolan 4-9, uppfyller inte författningarnas krav vad gäller beslut om betyg samt betygs katalog. Det finns därför skäl att förelägga Hässleholms kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av utredare Carolin Levinsson. Föredragande i ärendet har varit utredaren Vivianne Majoros Wastrell